31/08/2022

Ο Ελληνισμός δεν χάθηκε στην Άλωση, αλλά το 1922

/ Γνώμες

- *Του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου*

Το μέλλον του κάθε τόπου συνδέεται άρρηκτα με την ιστορική του μνήμη. Κι αυτή τη μνήμη, αν θέλουμε να έχουμε μέλλον, οφείλουμε να την διατηρήσουμε άσβεστη. Για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε το παρόν και να φτάσουμε με αξιώσεις στην επόμενη μέρα. Έχοντας ως υλικό μέσα μας ακόμη κι αυτά που μας πλήγωσαν. Να κρατήσουμε ζωντανές αυτές τις χαρακιές της ψυχής, όσο κι αν μας πονούν. Γιατί διδάσκουν και καθοδηγούν.

Η ιστορική μνήμη είναι το «υλικό ψυχής» που συνδέει και κρατά άσβεστη την ελληνική ταυτότητα. Η Μικρασιατική Καταστροφή δεν είναι μια επετειακή ευκαιρία για να σκαλίσουμε τον πόνο και να σπείρουμε τον καρπό του διχασμού με τους γείτονες. Είναι η αφορμή για να αναλογιστούμε το «μέχρις εδώ» του Ελληνισμού. Το πώς θα πορευτούμε στο «από εδώ και πέρα» και να κρατήσουμε αυτά που μπορούν να ενώσουν τους δύο λαούς. Γι’ αυτή την ειρήνη που στις μέρες μας δεν θεωρείται, πια, δεδομένη.

Αν η Άλωση της Πόλης ήταν μια τρομακτική και χαίνουσα πληγή για τον

Ελληνισμό, η Μικρασιατική Καταστροφή ήταν εκείνη που επέφερε τον θάνατό του στην Ανατολή. Σε αυτόν τον ιερό τόπο για τους Έλληνες, τη Μικρά Ασία, την πανάρχαια κοιτίδα της ελληνικής ψυχής, ξεθώριασε το 1922 η ελληνικότητα της Ανατολής. Η απώλεια του Ελληνισμού στη γη της Μικράς Ασίας – εκεί που οι Πατέρες της Εκκλησίας εναρμόνισαν την κλασική Ελλάδα με τον χριστιανικό λόγο- έγινε οριστική το 1922. Ως τότε ο Ελληνισμός δεν είχε, παρά τα δεινά που υπέστη και την δημογραφική επέλαση του τουρκικού στοιχείου, να υποταχθεί. Κρατούσε ζωντανή και ακμαία την πολιτιστική του υπεροχή.

Χρειάστηκε πολύς πόνος και αίμα για να ξεριζωθούν από τα χώματα της Μικράς Ασίας οι ελληνικές ρίζες που ποτίζονταν από αιώνες. Από αυτό το χώμα που Έλληνες μούσκεψαν με το αίμα και τον ιδρώτα τους. Μέχρι την ώρα που τουρκικά χέρια τους απόκοψαν από τις πατρογονικές τους εστίες και τους εξώθησαν στην Ελλάδα. Την Ελλάδα που αγαπούσαν και λάτρευαν για αιώνες.

Το 1922 είναι η χρονιά ορόσημο της τραγωδίας για τον Ελληνισμό. Είναι όμως και το εφαλτήριο για να έρθουν αυτοί οι Έλληνες με τις ικανότητές τους και το δημιουργικό τους πνεύμα στην απέναντι πλευρά του Αιγαίου, στη γη της μητροπολιτικής Ελλάδας. Οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας και του Πόντου ήταν, κατά κοινή ομολογία, η κινητήριος δύναμη για να «ανθίσει» η μητροπολιτική Ελλάδα. Κουβαλούσαν στο μικρό τους δισάκι τη μοναδική περιουσία που τους είχε απομείνει. Την ελληνική ψυχή και τις παραδόσεις. Τις παραδόσεις που ποτέ δεν λησμόνησαν. Ακόμη και σήμερα που πέρασε ένας αιώνας. Σε κάθε προσφυγική γειτονιά ο Μικρασιάτης πρόσφυγας κρατά άσβεστο το καντήλι της παράδοσης. Διατηρεί ζωντανό το χθες για να πορευτεί στο αύριο.

Αυτοί οι πρόσφυγες στην αρχή δεν έτυχαν θερμής υποδοχής. Ως «Έλληνες» τους κατηγορούσαν όταν ζούσαν απέναντι. «Τούρκους» τους αποκαλούσαν όταν έφτασαν στα μέρη μας. Παρά τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν –που θα πρέπει να μας προβληματίσουν και να μας διδάξουν και σήμερα- κατάφεραν να γίνουν ο καταλύτης που απογείωσε την Ελλάδα. Χάρη στην ευρηματικότητα, την εργατικότητα και τις ικανότητές τους. Οι Μικρασιάτες αδελφοί μας συνέβαλαν σημαντικά στη διαμόρφωση της σημερινής Ελλάδας και της ταυτότητάς της. Ανέδειξαν νέους Αγίους, κράτησαν ζωντανή την Ορθόδοξη πίστη και τις παραδόσεις. Γιατί κουβαλούσαν την Ελλάδα μέσα στην ψυχή τους.

Τα 100 χρόνια που πέρασαν μας πλήγωσαν πολύ. Μας πρόσφεραν όμως γνώση και εμπειρία. Πως θα πρέπει σε όσους αντέχει να δεχτεί αυτός ο τόπος ως πρόσφυγες από άλλους πολιτισμούς και παραδόσεις, να τους διδάξουμε την ιστορία αυτού του τόπου. Τις παραδόσεις, την Εκκλησία μας και τον ευρωπαϊκό τρόπο σκέψης. Όχι κατ’ ανάγκη για να τις αφομοιώσουν, αλλά, αν μη τι άλλο, να τις σεβαστούν. Να

κάνουμε μια νέα, σύγχρονη, ιεραποστολή δείχνοντας σε όσους έρχονται στην Ελλάδα τον τρόπο σκέψης της Ευρώπης και την αγάπη της χριστιανικής παράδοσης.

Όπως σεβάστηκε τις τοπικές παραδόσεις και ο κάθε Έλληνας που έφτασε ως πρόσφυγας σε κάθε άκρη της γης και συνέβαλε με το δικό του λιθαράκι, στην πρόοδο του τόπου, όπου κι αν έδεσε λιμάνι. Ο Έλληνας που κράτησε αναλλοίωτη την ταυτότητά του, ζωντανές τις παραδόσεις και ακμαία την πολιτιστική του αφετηρία, και, εν τέλει, δεν βγήκε ποτέ χαμένος. Αυτό μας διδάσκει η ιστορία, κι αυτό θα πρέπει να κρατήσουμε ως πυξίδα για την πορεία μας στο μέλλον.

Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Δημοκρατία» στις 31.08.2022 στο ειδικό αφιέρωμα για την επέτειο των 100 ετών από την καταστροφή της Σμύρνης